Spojky, teplota

Tu môže byť odkaz na vašu stránku...

Odkazy:

Odkaz na vašu stránku

Odkaz aj na vašu stránku

Odkaz ešte na vašu stránku

Slovníček

ante – iný, odlišný
anu – alebo
en – a
kin – naozaj, skutočne, napriek tomu, hoci, tiež
lete – studený, chladný; mrznúť, zmraziť
lipu – papier, arch, hárok, strana, lístok, apod.
mani – peniaze, mena
pilin – cítiť, myslieť
taso – ale, len

anu, en a taso

Hoci sú všetky tieto tri slová spojky Toki Pona, každé sa používa odlišne, a tak je najlepšie sa ich učiť po jednom. Tak teda začnime.

anu

Toto slovo sa používa na tvorbu otázok, ak je voľba z dvoch rôznych možností. Napríklad, čo ak dôjdete domov a zistíte, že niekto zjedol všetky koláčiky. Viete, že osoba, ktorá ich zjedla musí byť buď Susan alebo Lisa, avšak nie ste si istý, ktorá z nich to bola. Opýtate sa takto:

jan Susan anu jan Lisa li moku e suwi?

Polodoslovne táto veta vraví "Susan alebo Lisa zjedli koláčiky?" Ak by sme túto otázku položili v hovorovej slovenčine, povedali by sme niečo ako "Susan zjedla koláčiky, alebo to bola Lisa?". Vidíte teda, že nemožno veci vravieť slovenským spôsobom, najmä ak používame anu. Chce to nezávislé myslenie. Tu je pár ďalších príkladov:

sina jo e kili anu telo nasa? -- Chceš ovocie alebo víno?
sina toki tawa mi anu ona? -- Hovoríš so mnou alebo s ním?
ona anu jan ante li ike? -- On je zlý, alebo ten druhý?
sina toki pi mama anu jan lili? -- Hovoríš o rodičovi alebo o dieťati?

Viete, že v slovenčine občas vravíme "Tak ideš alebo čo?" ... Nuž, v Toki Pona sa to tiež dá (až na to, že slovko "Tak" sa vynechá):

sina kama anu seme? -- Ideš alebo čo? (dosl.: "Ty ideš alebo čo?")
sina wile moku anu seme? -- Chceš jesť alebo čo/nie?
sina wile e mani anu seme? -- Chceš tie peniaze alebo nie?

Osobne si myslím, že je to šikovná vlastnosť. Avšak ak sa vám nepáči, stále môžete využívať iný spôsob tvorby otázok, ktorý sme da naučili v siedmej lekcii.

en

Toto slovo znamená jednoducho "a". Používa sa rovnako ako v slovenčine na spojenie dvoch podstatných mien v podmete vety:

mi en sina li jan pona. -- Ty a ja sme priatelia.
jan lili en jan suli li toki. -- Dieťa a dospelý sa zhovárajú.
kalama musi en meli li pona tawa mi. -- Mám rád hudbu a dievčatá.

Všimnite si, že účelom en nie je spájať dva priame predmety. Na toto použijete techniku viacnásobného e, ktorú ste sa naučili v tretej lekcii.

Správne: mi wile e moku e telo. -- Chcem jesť a piť.

Nesprávne: mi wile e moku en telo.
Taktiež si všimnite, že en sa nepoužíva na spájanie celých viet, aj keď je toto v slovenčine bežné. Namiesto toho použite techniku viacnásobného li z tretej lekcie, alebo rozdeľte vetu na dve:
Jem ovocie a hovorím v/prostredníctvom Toki Pona. ---->
mi moku e kili li toki kepeken toki pona.
ALEBO
mi moku e kili. mi toki kepeken toki pona.

en taktiež možno použi s pi ak dvaja ľudia spolu niečo vlastnia:
tomo pi jan Keli en mije ona li suli. -- Dom Keli a jej frajera je veľký.
jan lili pi jan Ken en jan Lisa li suwi. -- Kenove a Lízine dieťa je rozkošné.

taso
taso má dve použitia: ako adjektívum a ako spojka. Najskôr si pohovoríme o jeho použití vo forme spojky.

Dobre, toto je naozaj jednoduché. Ak nepochopíte nižšie uvedené príklady, je to preto, že ste zabudli iné pojmy; samotné taso je jasné.
mi wile moku. taso mi jo ala e moku. -- Chcem jesť. Ale nemám jedlo.
mi wile lukin e tomo mi. taso mi lon ma ante. -- Chcem vidieť svoj dom. Ale som v inej krajine.
Jediná vec, ktorú si treba pamätať je, že treba začať novú vetu, keď chcete použiť taso. Nespájajate to všetko pomocou čiarky! V slovenčine to môžete urobiť, ak chcete, avšak nie v Toki Pona.
Správne: mi pona. taso meli mi li pakala. -- Ja som v poriadku. Ale moja frajerka je zranená.
Nesprávne: mi pona, taso meli mi li pakala.
Nesprávne: mi pona taso meli mi li pakala.

V poriadku. Ako som uviedol pred minútkou, taso možno použiť ako adjektívum. Dáva sa za podstatné meno, presne ako všetky ostatné adjektíva v Toki Pona.
jan Lisa taso li kama. -- Prišla len Líza.
mi sona e ni taso. -- Viem len toto. (alebo v hovorovej slovenčine, "To je všetko čo viem.")
A keďže ho možno použiť ako adjektívum, pravdaže sa dá použiť ako adverbium.
mi musi taso. -- Len žartujem.
mi pali taso. -- Len pracujem. (v hovorovej slovenčine by sme azda povedali, "Stále len pracujem.")
mi lukin taso e meli ni! ali li pona. -- Len som sa na to dievča pozrel! Všetko je v poriadku.

kin

kin sa používa vo význame tiež, ešte stále, or vskutku. Napríklad:
1. mi tawa ma Elopa. -- Išiel som do Európy.
   pona! mi tawa kin. -- Skvelé! Tiež som (tam) šiel.
2. mi mute o tawa. -- Poďme.
   mi ken ala. mi moku kin. -- Nemôžem. Ešte stále jem.
3. a! sina lukin ala lukin e ijo nasa ni? -- Čakaj! Vidíš tú divnú vec?
   mi lukin kin e ona. -- Vskutku ju vidím.

Teploty a pilin

Teraz si znovu preberieme slovo, ktoré ste sa naučili v piatej lekcii, avšak teraz sa naň pozrieme dôkladnejšie, a súčasne sa niečo nové naučíme.

Dobre, ak ste zabudli, seli znamená horúci alebo horko. Toto slovko sa dá použiť ak sa rozprávame o počasí. V tejto lekcii, ste sa taktiež mali naučiť, že lete znamená chladný. Tieto slová môžeme použiť na opísanie teploty:

seli li lon. -- "Horko je prítomné (=existuje)." Je horko.
lete li lon. -- "Chlad je prítomný". Je zima.

Taktiež možno použiť lili a mute ak chcete byť konkrétnejší.

seli mute li lon. -- Veľa horka je prítomného. Je veľmi horko.
seli lili li lon. -- Málo horka je prítomného. Je teplo.
lete mute li lon. -- Veľa chladu je prítomného. Je veľmi chladno.
lete lili li lon. -- Málo chladu je prítomného. Je chladno.

Tieto slovné spojenia sa používajú len ak hovoríme o teplote okolia všeobecne. Napríklad, ak vyjdete z domu, môžete jedno z týchto spojené použiť na popis teploty. Alebo ich môžete použiť, ak vojdete do chladnej jaskyne. Avšak, ak sa odvolávate na nejaký chladný predmet, bez ohľadu na okolité prostredie, použijete pilin...

Predstavte si, že uchopíte sekeru a zistíte, že porisko je studené. Potom to vyjadríte nasledovne:

ilo ni li lete pilin. -- Táto sekera je studená na dotyk/omak.

Táto štruktúra je analogická štruktúre pona lukin. pilin tu vlastne pôsobí vo funkcii adverbia. Striktne by sa vyššie uvedená veta preložila ako "Táto sekera je dotykovo studená." -- Vidíte, že pilin sa používa na opis teploty konkrétnych predmetov, zatiaľ čo lon na opis teploty okolia všeobecne. A takisto ako v slovných spojeniach s lon, aj v spojeniach s pilin možno použiť mute a lili na modifikáciu intenzity opisu:

ni li lete pilin mute. -- Toto je veľmi studené na omak. Toto je veľmi studené.
ni li seli pilin lili. -- Toto je trocha horúce na omak/dotyk.

Iné použitia pilin

pilin sa taktiež používa, ak chcete opísať ako sa cítite.

mi pilin pona. -- Cítim sa dobre. Cítim sa šťastný.
mi pilin ike. -- Cítim sa zle. Som smutný.
sina pilin seme? -- Ako sa cítiš? (Mimochodom, toto nie je doslovný preklad do slovenčiny.)

Taktiež môže mať toto slovko význam myslieť:

mi pilin e ni: sina ike. -- Myslím si toto: Ty si zlý. Myslím, že si zlý.

Keď sa niekoho opýtate "Na čo myslíš?" v Toki Pona, "na" sa vynechá:

sina pilin e seme? -- Čo myslíš?

Avšak keď v odpovedi uvediete, na čo myslíte, "na" sa doplní späť. Ak treba, použite pi:

mi pilin ijo. -- Myslím (na) niečo.
mi pilin pi meli ni. -- Myslím na (tam)tú ženu.

Cvičenia

Pokúste sa preložiť tieto vety zo slovenčiny do Toki Pona.

Chceš prísť, alebo čo? Overte si svoj preklad: ▼
Chceš jedlo, alebo chceš vodu? Overte si svoj preklad: ▼
Napriek tomu chcem ísť do svojho domu. Overte si svoj preklad: ▼

Tento papier je studený na omak. Overte si svoj preklad: ▼

Mám rád meny iných štátov. Overte si svoj preklad: ▼

Chcem ísť, ale nemôžem. Overte si svoj preklad: ▼

Som sám. Overte si svoj preklad: ▼

Uvážte: "Len ja som prítomný."

A teraz sa pokúste sa preložiť tieto vety z Toki Pona do slovenčiny:

mi olin kin e sina. Overte si svoj preklad: ▼

mi pilin e ni: ona li jo ala e mani. Overte si svoj preklad: ▼

mi wile lukin e ma ante. Overte si svoj preklad: ▼

mi wile ala e ijo. mi lukin taso. Overte si svoj preklad: ▼

sina wile toki tawa mije anu meli?

Overte si svoj preklad: ▼

Všetky lekcie

Portál o preklade nielen pre prekladateľov * © 2013 tokipona$_{FL}$: Všetky práva vyhradené! * Template design by Arcsin